

אבל למה להכין שיעורי בית?

רגע לפני סוף השיעור, שכבר ריח ההפסקה נישא באוויר, המורה מודיע על שיעורי בית. "להכין בחוברת מעמ' 52 עד 56. השיעורים יבדקו". וההרגשה של כובד נוחתת, "אבל ממש תכננתי הערב לצאת עם חברים, ויש לי עוד עבודה להגיש. למה בכלל צריך שיעורי בית???".

השפעות שליליות של שיעורי-בית

מחקרים מראים שלשיעורי בית יש השפעות של תחושת שלימודים הם "עונש", תחושת תסכול וכשלון, איבוד עניין בחומר הנלמד, לחץ להעתיק, מזמן לחץ של ההורים על התלמידים ואף סכסוך איתם.

חשוב לציין, שהמחקרים מראים שככל שהגיל עולה ההשפעות השליליות פוחתות, ויש לתת יותר שיעורי בית (זמן הכנה של 10 ד' לשנה. דהיינו, לכיתה א' שיעורי בית שאורכים 10 ד', ובכיתה ב' 20 ד', וכן הלאה).

שנית, יש לשים לב, שיעורי בית אינם שליליים, אלא ההשפעות שלהם.

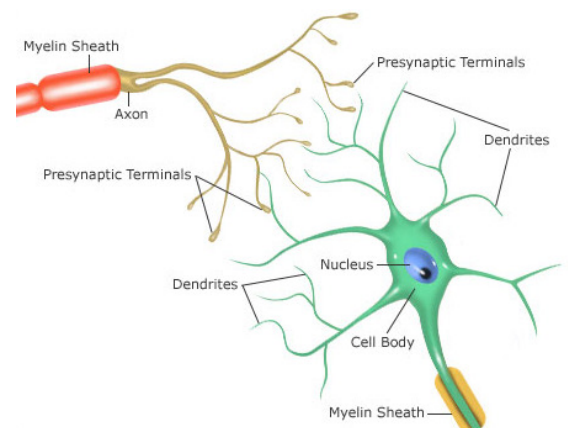
פרופ' שלמה קניאל בספרו "האסטרטגיות ללמידה - ללמוד איך ללמוד" מונה חמש סיבות: משוב לתלמידים על מטרת השיעור (מה נלמד בשיעור), חיזוק ההבנה של החומר הנלמד בכיתה, שינון וחזרה על החומר הנלמד כדי שבמפגש הבא עם החומר עצמו יהיה יותר קל ללימוד, הכנה לקראת השיעור הבא כדי שהתלמידים יוכלו יותר בקלות להשתתף בשיעור הבא, העלאת הציונים בציון הסופי כאשר משוכלל שיעורי הבית עם ציוני המבחנים.

בסקירה של נייר עמדה עבור בתי הספר באוסטרליה עולה ממסקנות מחקרים שנעשו בעולם: ההבדל המשמעותי להצלחת בתי ספר פרטיים מול בתי ספר ציבוריים הוא בשני הפרמטרים: משמעת ושיעורי הבית. בתי ספר שנותנים שיעורי בית באופן קבוע מדורגים התלמידים כבעלי הישגים גבוהים יותר. שיעורי בית גורמים שהתלמידים ילמדו יותר, מעודדים חשיבה ביקורתית, משמעת עצמית, סקרנות, תכנון זמן, לימוד טוב יותר של הרגלים ומיומנויות. ואף דרך להתערבות של ההורים בחיי ילדיהם.

ואכן, חוץ מללמוד את החומר הספציפי יש יתרון בכל למידה, כיוון שבכל למידה המוח "מתרשת". למידה מתבצעת כאשר תאים עצביים במוח (הסינפסות) מתחברים אחד לשני ומעבירים מידע אחד לשני על ידי המולכים העצביים (נוירורנסמיטרים). כל למידה מוסיפה עוד חיבורים, ולמידה מאותו סוג: "שינון", "שפה", "חשיבה אנליטית" וכדו' מעבה את

הקשרים הסינפטיים (synaptic remodeling) הקשורים לאותה מיומנות, וכך קל יותר למידע לעבור, וכך הרישיות של המוח מתרחב. לכן אם נלמד שפה, בהתחלה הלימוד יהיה קשה מאוד, אך ככל שעובר הזמן הלימוד נהיה יותר קל, כי המידע עובר יותר מהר בתחומי: האוריינות (היכולת לקרוא ולהביע בכתב) הפונולוגיה (הבנת היחידות שמהן מורכבת מילה), שיום (שליפה של מילים מהזיכרון), פרגמטיקה (הבנת כוונת הכותב מעבר למילה), ועוד. כך עשיית שיעורי בית, הכוללת בתוכה תרגול במגוון מיומנויות: כתיבה, חשיבה יצירתית, ניתוח ודיוק וכדו' - גורמת למוח לחזק את הקשרים ובפעם הבאה יהיה קל יותר. מאידך, באי שימוש באותן מיומנויות הקשרים בין התאים מתנוונים, ובפעם הבאה נצטרך להשקיע יותר מאמץ בחזרה על אותה מיומנות.

הגמרא פעמים רבות מורה על חשיבות החזרה והשינון: "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד" (חגיגה ט ע"ב). "שאם ישאל לך אדם דבר, אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור מיד" ומסביר רש"י: "חזור עליהם ובדוק בעמקם" (קידושין ל ע"א). וכן מסופר על האמוראים שהיו חוזרים רבות על לימודם כדי לזכור: ריש לקיש ורב אדא בר אהבא, רבא, רב יצחק בר יוסף, ר' נתן בר טובי (תענית ז ע"ב. מגילה ז ע"ב, פסחים עב ע"א, ברכות כח ע"א).

"התחברות" של שני עצבי מוח, נעשה בכך שזנב התא (Axon) נצמד באמצעות הטרמינלים (Presynaptic Terminals) לתא עצב שלייד, והמידע בין התאים עובר על ידי המולכים העצביים

